

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:o 1.

TH. M. FRIES.

Januari

1858.

INNEHÅLL: ORIG.-AFH: TH. M. FRIES: Skildring af en botanisk resa i Öst-Finmarken 1857. — KINDBERG: Anmärkningar om *Lepigonum laxiflorum* Bartl. — NYA SKAND. VÄXTER: *Ruppia brachypus* Gay. — PERSONAL-NOTISER: Afidne Botanister. — MOE. — STRÖDDA UNDERR.: SCHLYTER: Tillägg till Mag. Scheutz's reseberättelse. — *Avena fatua* och *sativa*. — Om Parthenogenesis hos Växter. — Gammalt orangeritrad.

Original-Afhandlingar.

I. Skildring af en botanisk resa i Öst-Finmarken 1857!

af TH. M. FRIES.

Ingen trakt af vårt fädernesland lockar med så oemotståndlig makt botanisternas häg som våra fjällar, och vanligen önskar enhver, som dit styrer sin kosa, att få sträcka sina utflygter så långt mot norden som möjligt. Vägens längd, resans besvärligheter och dyrhet hafva dock hittills afskräckt mången från att besöka Öst-Finmarkens obygd, ehuru väl de underrättelser om dess vegetation, som af Wahlenberg och Lund blifvit lemnade, väl skulle kunna egga mången till fortsatta undersökningar af densamma. Att mången utmärkt växt undgått de få der resande botanisternas blickar är att förmoda, hvarföre äfven hopp finnes att kunna derstädes med nya bidrag rikta Skandinavien's Flora; jag ansåg derföre, att förra årets sommar knappast kunde af mig på bättre sätt användas än på vandringar i detta »ultima Thule.» Att mina förhoppningar ej blefvo gäckade utan snarare öfverträffade, kan läsaren finna af de prof, som redan i förra årgången af denna tidskrift blifvit meddelade; här är det min af-



sigt att lemna en kort skildring af resans gång och den vegetation *), som jag dervid fick tillfälle att studera.

Den 30 Maj lemnade jag Stockholm och begaf mig på ångbåt öfver den ännu ej fullt isfria Bottniska viken till Söderhamn, hvarifrån färden fortsattes landvägen till Trondhjem. Den hastighet, hvarmed denna sträcka tillryggalades, tillät mig ej att erhålla annat än en ytlig och flygtig föreställning om de traktens vårvegetation, som jag genomilade. Också tycktes de ej ega mycket att erbjuda, ty — om jag undantager den närmast kusten liggande delen af Helsingland, der naturen var mera omvexlande med bördiga åkrar, grönskande ängar och vackra löfskogsdungar, der *Ribes rubrum* & *silvestre* (flerest.), *Chrysosplenium*, *Arabis suecica*, af hvilken i Bollnäs och Jerfsö socknar ängsbackarne flerstädes lyste hvita, *Viola tricolor* i otaliga massor och färgskiftningar, *Rubus arcticus* m. fl. växter förekommo — gick vägen inom Sverige nästan oupphörligt genom ödsliga tallskogar, hvilka på milslånga sträckor antingen voro helt och hållet förbrända eller åtminstone med sina svedda stammar buro vittne om eldens förhärjningar. Att vegetationen på denna mark, der all humus blifvit bortbränd, är ytterst mager, är klart; knappt annat än ljung, lingon, mjölon, *Cladoniæ* (hufvudsakligen *rhangiferina*, *deformis* och *Cornucopioides*), *Stereocaula* och björnmossa täckte sparsamt den gula mossanden. Ju närmare jag kom fjällen, desto flera helsningar från desamma erhöles genom lafvar, som från dem nedflyttat till sydligare orter; så möttes redan i norra delen af Helsingland *Nephroma arcticum*, *Solorina crocea* och *Lecidea sabuletorum alpestris* och inom Herjedalen tillkommo *Parmelia encausta*, *obscura* & *tenella* och *brunnea*, *Biatora jungermanniæ*, *Lecidea lugubris* och *arctica* o. s. v. Dessutom observerades *Parmelia cervina* & *glauocarpa* (Vikens g.gård), *Boomyces roseus* (ymn.), *Cladonia papillaria*, *Lecidea panæola*, *Verrucaria epigæa* samt, der tallskogen undantagsvis blifvit skonad från elden, *Evernia jubata* c. fr.;

*) Jag får dock på förhand anmärka, att, ehuru jag härvid anför de utmärktare lafarter, jag anträffade, dessa ännu ej äro fullt granskade; en fullständig skildring af lafvegetationen i de besökta trakterna jemte beskrifning på nya arter och anmärkningar öfver de öfriga är min afsigt att i en särskild afhandling på ett annat ställe framställa.

björkarne voro flerestädes nästan betäckta af den annars sällsynta *Hypoxylon concentricum*.

Den 4 Juni ankom jag på aftonen till Funnesdalen, hvarifrån jag genast begaf mig på väg öfver fjällen. Uppe på fjällplataen var det ännu nästan fullkomlig vinter, snö kvarlåg i stora massor och af blommor visade sig blott sparsamt välbepelsade hängen af *Salix Lapponum*. Dock var sjelfva vägen temligen snöfri fram till Malmagen, men besvärligare blef färden följande dagen, då jag, efter att hafva tillbragt natten i nämnda usla herberge, till största delen vandrande genom djup snö eller i de af isvatten fyllda kärren, under lindrigt snöfall och kall bläst måste fortsätta färden. Det enda, som derunder fägnade mig, var fyndet af den rara och vackra *Biatora cinnabarina* på enbuskar nära Norska gränsen. Emellertid gick allt lyckligt; på aftonen samma dag anlände jag till Röraas, hvarifrån jag natt och dag fortsatte min resa till Trondhjem, der jag efter en färd genom natursköna och storartade trakter inträffade den 7:de på förmiddagen.

Jag kan här ej underlåta att omnämna den i ögonen fallande olikhet, som på denna korta resa visade sig i afseende på vårens olika framskridna utveckling. Då jag lemnade Upsala, var der den egentliga våren redan förbi och sommarens första blommor (ask, rönn, smultron m. fl.) blommade ymnigt. Kring Söderhamn var förhållandet ungefär detsamma, om jag undantager, att t. ex. björkar och pilar här ännu blommade. Ju mera jag deremot nalkades fjällen, desto färre blefvo de utslagna blommornas antal, så att, såsom ofvan blifvit nämndt, på sjelfva fjällen endast en art sparsamt blommade. Kring Röraas syntes icke en enda växt, is täckte sjöarne, intet spår af grönska syntes på träden eller marken, men knappt hade jag efter några timmars resa hunnit ned i Gulelfvens dal, förrän jag åter möttes af blommande björkar, pilar m. m., och följande dag på f. m. visade sig trakten åter prunkande i liflig grönska och skiftande färgprakt af *Trientalis*, *Carum*, *Cornus suecica*, *Ranunculus acris*, *Anemone nemorosa* flor. purpur. (Bogens g.gård), *Geranium silvaticum*, *Viola canina* och *biflora*, *Melandrium silvestre*, *Cerastium alpinum*, *Rhodiola* (på taken), *Fragariæ* m. fl. En så skärande kontrast inom några få

nål torde man ej på många ställen kunna uppvisa. — Af anmärkningsvärda växter må för öfrigt anföras *Salix amygdalina* (vid Gulelven), *Parmelia epanora* (flerest. på lerskiffer, men vanl. steril), *Stereocaulon cereolinum*, *Umbilicaria cylindrica* och *erosa*.

Jäg anlände till Trondhjem blott några timmar för sent ätt kunna medfölja det åt norr gående ångfartyget; nu måste jag under nära 8 dagar afvakta ny lägenhet. Ett nästan oupphörligt regn försvårade under denna tid exkursionerna, men dock trodde jag mig finna, att af fanerogamer, åtminstone vid denna tid, några rika skördar här ej äro att göra. Det intressantaste stället, dit jag äfven oftast styrde min färd, syntes mig vara Hladehammeren, en något norr om staden i hafvet brant stupande klippvägg, i hvars afsatser *Hieracium plumbeum* (ymn.), *Cornus suecica*, *Cardamine amara*, *Erysimum alpinum*, *Aquilegia*, *Viola biflora*, *Saxifraga oppositifolia* (öfverbl.), *Sorbus fennica*, *Carex speirostachya*, *Poa alpina* m. fl. anträffades. På hafsstranden nedanför och vid vägen till densamma visade sig *Batrachium hederaceum* (blad), *Carex maritima*, *hæmatolepis* Suec. non Drej. (= *C. Kattegatensis* Fr. Ind. Sem. Hort. Ups. 1857), *incurva* β *pratensis* o. s. v. — Rikare var dock utbytet af lafvar, af hvilka här må anföras *Ramalina pollinaria* (ster.), *Solorina saccata* och β *limbata*, *Parmelia hypnorum*, *brunnea*, *coarctata* (på jord och sten), *rubra*, *hæmatomma*, *subfusca* var. *bryontha*, *pallescens* β *parella*, *cerina* β *stillicidiorum* och *chloroleuca* samt *verrucosa*, *Gyalecta foveolaris*, *geioica* och *cupularis*, *Biatora jungermanniae* och *ferruginea* β *festiva*, *Lecidea flavovirescens*, *conglomerata* och *scabrosa*, *Umbilicaria cylindrica*, *Endocarpon pusillum*, *Sagedia cinerea*, *Pertusaria comm.* β *rupestris*, *Verrucaria muscorum* (templ. ymn.) och *epigæa*, *Lichina pygmaea*, *Collema fasciculare* m. fl. — Under en vandring s. om staden observerades *Bellis perennis* förvildad på en äng.

Ändtligen den 13 Juni fick jag på aftonen lemna Trondhjem och med ett af statens ångfartyg *) begifva mot norden.

*) Jag kan här ej annat än med tacksamhet erkänna Norska regeringens frikostighet, hvilken tilldelade mig, såsom stadd på vetenskaplig resa, fraktfrihet på alla statens fartyg mellan Trondhjem och Wadsöe.

Resan fortsattes oafbrutet under omväxlande storm och lugn, regn och solsken dag och natt, tilldess vi den 18 Juni på morgonen anlände till Tromsøe. Jag skyndade genast i land, för att under de timmar angbåten här låg stilla få en liten bild af vegetationen. Jag begaf mig till det midt emot staden liggande Flöjffjället, som dock ännu stod nästan helt och hållet hvitt af snö samt blott vid foten och på några spridda bara fläckar frambragte några växter. Att jag således ej kunde finna mycket är naturligt; obelönad blef jag dock ej, ty knappt hade jag satt foten i land, förrän vid några kallkällor *Cochlearia arctica* anträffades. Något längre från stranden visade sig *Pinguicula alpina*, *Draba incana* och *hirta*, *Viola biflora*, *Saxifraga caespitosa* och *nivalis*, *Rhodiola*, *Salix lanata*, *hastata* och *nigricans*, *Poa alpina*, *Aspidum Lonchitis* och öfverst bland snömassorna pralade täta tuvor af den täcka *Saxifraga oppositifolia*, nu öfversällad af tusentals blommor. Af lafvar anmärktes *Nephroma resupinatum* γ . *laevigatum*, *Parmelia oculata* c. fr., *sophodes* var. *turfacea*, *protuberans* Somerf. (= *carneolutea* Fr. pr.p.), *cervina* α . *glaucocarpa*, *microphylla*, *verrucosa*, *Gyalacta geonica* och *foveolaris*, *Cladonia bellidiflora*, *Biatora muscorum* β . *lepidota* c. fr., *fuscolutea*, *leucoræa*, *sanguineoatra*, *Lecidea asperella*, *pezizoidea*, *Collema fasciculare* m. fl.

Åter fortsattes färden, tilldess vi den 20 Juni hunno till Hammerfest. Min plan hade varit att här qvarstanna några dagar, men en exkursion, som jag företog, visade snart, att jag här hade föga att uträtta. Varen hade neml. så obetydligt framskridit, att endast *Draba incana*, *Cochlearia officinalis*, *Viola biflora*, *Silene acaulis*, *Rhodiola*, *Saxifraga oppositifolia*, *Alchemilla vulgaris*, *Empetrum* och *Luzula spicata* sågos i blomma och af lafvar endast *Stereocaulon denudatum*, *Cladonia bellidiflora*, *Biatora atro-rufa* och *rivulosa*, *Lecidea arctica* och några få andra funnos på de torra, af stenar, krakris, *Azalea*, *Diapensia*, renmossa, *Parmelia tartarea* o. s. v. täckta fjällfalten. Endast vid stranden visade sig en intressantare lafvegetation af *Verrucaria maura*, *Parmelia aipospila*, *poliophæa* och *spodophæa*. — Jag afreste derföre med angbat redan följande morgon och efter att hafva passerat Sværholts märkvärdiga

»fuglevær» med dess milliontals innevånare (hufvudsakligen *Larus tridactylus*) samt skådat Nordkaps och Nordkyns klippor belysta af midnattsolens bleka strålar, anlände jag vid middagstiden den 22 Juni till Stangnæs i Tanafjorden, hvarest jag lemnade fartyget och på båt begaf mig till Tanalfvens mynning, Guldholmen.

Så hade jag nu nått första målet för min resa och genast första steget på dess mark bevisade grundlösheten af mina farhågor att komma hit så sent, att jag ej fran första början kunde följa vegetationens utveckling. Snö låg nemligen här på många ställen ända ned till hafstranden och endast få blommor hade hittills vågat sig fram. Också försäkrade man härstädes, att varen detta år kom en månad sednare än vanligt. Jag kan ej neka dertill, att jag tyckte det vara en parodi på midsommar, då jag öfverallt såg snömassor, de bara fläckarne på marken graa och träden nakna, och då temperaturen om dagen omvexlade mellan + 1 och + 6° C. Sjelfva midsommardagen vandrade jag under storm och regn kring Fjeldma och antecknade de växter, jag då såg blommande; de voro *Caltha palustris*, *Viola biflora*, *Saxifraga nivalis*, *Rubus Chamæmorus*, *Alchemilla alpina*, *Empetrum*, *Arctostaphylos alpina*, *Salix lanata* och *nigricans*, *Betula nana*, *Luzula pilosa* och *campestris*, *Eriophorum vaginatum*, några *Carices*, *Anthoxanthum* — och härmed är förteckningen färdig! Under den veckas tid, som jag här uppehöll mig, framskred dock vegetationen så mycket, att till de ofvan uppräknade kommo *Diapensia*, *Cornus suecica*, *Draba hirta* och *incana*, *Cochlearia officinalis*, *Ribes rubrum*, *Saxifraga caespitosa*, *Azalea*, *Oxyria*, *Salix hastata*, *hastato-lanata* (Birkelund), *phyllicifolia*, *Lapponum* och *herbacea*, *Betula*, *Equisetum arvense* och *palustre* samt *Eriophorum capitatum*. — Man finner häraf, att af Fanerogamer ej stora skördar kunde göras. Den intressantaste var *Caltha palustris* β . *radicans*, hvilken vid Birkelund förekom i sma bäckar bland pilsnären. Dess fyrkantiga, pipiga stielk och egendomliga utseende frapperade mig i början, men öfvergångsformer visade mig snart dess rätta härkomst. För öfrigt använde jag mycken tid på eftersökande af *Salix punctata*, men kunde, såsom jag trodde, ej finna annat än *S. nigricans*. Sedermera har jag dock genom

Wahlenbergs ex. i sitt herbarium blifvit öfvertygad, att denna s. k. art ej är annat än en något smalbladig, med glatta kapsler försedd form af den der vanliga *S. nigricans coæ-tanea*; i en särskild uppsats, innehållande observationer öfver åtskilliga Finmarks-växter, hoppas jag framdeles få meddela bevis härför.

Då således Fanerogamerna ej kunde lemna annat än obetydligt utbyte, vände jag mig med desto större ifver till lafvarne. Beklagligtvis täckte dock snö fjällens toppar och en stor del af deras sluttningar, hvilket, i förening med den omständigheten, att fjällen här äro af den på lafvar fattigare urformationen, gjorde, att jag ej gjorde så stor skörd, som man kunnat vänta. De utmärktaste arterna voro *Evernia ochroleuca*, *divergens* och *Thulensis* n. sp., *Parmelia elegans*, *oculata* β. *dactylifera* c. fr., *chlorophana* (isynnerhet vid Tanens gamla kyrkogård) med sin trogna följeslagarinna *Lecidea Morio*, *Cladonia decorticata* var. *pyxidata*, *bellidiflora* och "cyanipes" Smfvt., *Biatora cinnabarina* (allm. på en, mindre allm. på björk) och *fuscescens* (a. på björk), *Phylliscum endocarpoides* m. fl.

Den 29 Juni afreste jag i sällskap med Prosten *Sommerfelt*, med hvilken jag i Tana sammanträffat, i en af de här brukliga smala och långa elfbåtarne uppför den nu af vårfloden uppsvälda Tanaelfven. *Tussilago Farfara* blommade nu som bäst på dess stränder och de täta pilsnären lyste med sin späda grönska eller af *S. lanata* guldgula hängen. På många ställen lade vi i land, hufvudsakligen för att efterspana *S. punctata*, men utbytet blef obetydligt; blad af *Mulgedium sibiricum* sågos vid Fingervandet, *Ammadenia peploides* β. *oblongifolia* och *Elymus arenarius* vid Seida, en Finnby*), belägen ungef. 3 mil från elfvens mynning. Här stego vi i land och begafvo oss genast på vägen öfver de ödsliga, af midnattssolen nu belysta fjällfältet. Mot morgonen fingo vi njuta af den natursköna utsigt, som från fjällen öppnar sig öfver Varangerfjordens innersta vik med sina björkklädda bergsluttningar, öfver Nässebys utskjutande udde och de djerfva konturerna af fjällen vid

*) Jag torde få anmärka, att med Finnar betecknas här, liksom i allmänhet i Norge, Lappar, då deremot våra Finnar benämnas Qväner.

Mortensnæs, öfver de allvarliga, snöklädda fjälltopparna, som omgifva den leende taflan, — samt anlände till Nyborg, der jag, begagnande mig af Prosten Sommerfelts gästvänliga inbjudning, under sommaren hade ej blott en passande utgångspunkt för mina vandringar, utan äfven ett angenämt och hjertligt hem.

Jag skulle önska af vegetationen kring detta ställe, i hvars omgifningar jag med undantag af ett par längre utflygter, som särskildt skola skildras, tillbragte nästan hela sommaren, kunna lemna en klar och tydlig bild, men jag finner alltför tydligt min oförmåga. *Lund* har redan förr*) lemnat en teckning af densamma, till hvilken jag hänvisar läsaren, under hopp, att han af denna, jemförd med det, jag nu går att meddela, skall kunna bilda sig en åtminstone ungefärlig föreställning.

Börja vi med hafvet, finna vi visserligen på dess botten en frodig algvegetation, men deremot knappast något spår af fanerogamer; endast på ett ställe fann jag sparsamt *Zostera angustifolia*. Men ofvanför sjelfva hafsvallet utbreder sig antingen en smal rand af lös hafsand, på hvilken *Elymus arenarius* stolt reser sig, blandad med en mängd lägre växter, ss. *Stenhammaria*, *Plantago maritima*, *Cochlearia officinalis*, *Stellaria humifusa*, *crassifolia* och *media*, *Ammadenia*, *Potentilla anserina* β . *viridis*, *Atriplex patula* var., *Carex incurva*, *Glyceria maritima* m. fl. — eller ock vidtager en smal sträcka, hvars fuktiga gyttja täckes af *Carex norvegica*, *rariflora* och *salina*, *Catabrosa aquatica*, *Juncus bottnicus*, *Triglochin palustre* och *maritimum*, *Plantago maritima* och några få andra**). Här ofvan börjar en fastare mark med tät gräsmatta, bildad hufvudsakligen af *Carex glareosa*, *incurva* β *pratensis* och *salina*, *Festuca*

*) Bot. Not. 1846 p. 43—44. — Jag vill här blott påminna, att Finmarken delas i 4 växtgeografiska regioner, neml. *Hafstrands-*, *Tall-*, hvilken saknas på norra sidan af Varangerfjorden, *Björk-* och *Stättfjällsregionerna*.

**) *Gentiana serrata* och *Primula sibirica* förekomma på dylik lokal, men oaktadt efterletande fann jag dem ej vid Varangerbunden. Jag förnekar visserligen ej Lunds uppgift att der hafva tagit dem, men väl det, att de här äro så ymniga, att de kunna sägas »i Havstrandsregionen *især* forekomme» och sål. bidraga till att gifva den sin egenomliga prägel.

rubra, *Poa alpina* och *pratensis*, *Alopecurus nigricans* o. s. v., lysande af *Lathyrus maritimus*, *Haloscias*, *Gentiana involucrata*, *Primula stricta*, *Parnassia* med var. *tenuis*, *Vicia cracca*, *Veronica longifolia*, *Allium sibiricum* m. fl. Denna del af hafstrandsregionen öfvergår utan gräns i björkregionen än genom frodiga ängar, i hvilket gräset ofta når en högst ovanlig storlek, och hvilka prydas, utom af flertalet af de sednast uppräknade arterna, af *Achillæa*, *Solidago*, *Taraxacum*, *Rhinanthus major*, *Euphrasia* off. i talrika former, *Cerefolium silvestre*, *Conioselinum Gmelini* (h. o. d.), *Trollius*, *Ranunculus acris*, *Astragalus alpinus*, *Carex atrata* och *alpina*, *Phleum alpinum*, *Anthoxanthum* etc. samt på fuktigare ställen *Valeriana sambucifolia*, *Spiræa Ulmaria*, *Lathyrus palustris*, *Carex aquatilis*, *vesicaria*, *juncella*, *canescens* m. fl.; än genom ända ned till stranden gående snår af *Salix glauca*, *lanata*, *phylicifolia*, *nigricans* och *myrsinites* med *Eriophorum vaginatum* och *capitatum*, åtskilliga *Carices*, *Bartsia* m. m. till följeslagare. Åter på andra ställen stupa klipporna tvärbrant ned i hafvet, hvarvid slättfjälls- och hafstrandsregionerna omedelbart öfvergå i hvarandra; under lösa block på dylika ställen finner man ofta nog *Saxifraga rivularis*, öfver ett halft kvarter hög med hvita eller ljusröda blommor. — Vid rännilar och källor, såväl vid sjelfva hafstranden, som i de ofvan omtalade ängarne vid densamma, frodas ofta i stora massor *Ranunculus hyperboreus*, *Chrysoplenium alternifolium* β *tetrandrum* *), *Stellaria crassifolia*, *Montia*, *Koenigia* **), *Eriophorum capitatum*. (Forts.)

2. Anmärkningar om *Lepigonum laxiflorum* Bartl.

af N. C. KINDBERG.

Sedan jag från Prof. Fries erhållit underrättelse om denna arts duration i Upsala Botan. trädgård, har jag när-

*) Huruvida ej denna snarare är att anse som en egen art, vill jag ej ännu afgöra, förrän jag fått ytterligare i lefvande tillstånd undersöka vår vanliga *Chr. alternifolium*.

***) Denna förekommer flerstädes i otaliga massor och till ovanlig storlek, men alltid i hafvets grönskap, aldrig på fjällen eller ens i den egentliga björkregionen.

mare observerat den form, som vid Carlstad blifvit af mig funnen och ansedd såsom denna art. Tidigt i var fann jag sma tufvor, hvilkas rötter fortvarat sedan fjolaret, och ansåg växten på grund deraf såsom mångårig. Då jag sent i höst besökte växestället, befunnos alla stånden vara bortvissnade, men från rötterna hade knoppar, som redan utskjutit små bladtofsar, utbildat sig. Utan tvifvel är det dessa nyskott, som fortvara till nästa år, hvarigenom växten bibehålles och således bör anses såsom *perennerande*, men icke perenn i egentlig mening, helst som de gamla rötterna synas under sommaren bortvissna, för att lemna plats för nya.

Denna form kan således icke vara den rätta *Lepigonum laxiflorum* Bartl., ehuru hvarken Bartlings beskrifning i något annat afseende företer dess åtskillnad, ej heller de af mig i Parisermuseum granskade ofullständiga exemplaren (ur Preiss' samling) äro olika med mina. I förbigående må äfven anföras Prof. Cl. Gays yttrande till mig, att de Preissiska växterna äro ganska dubiösa, i synnerhet såsom vanligen ofullständiga. — De af Prof. Fries granskade Preissiska exemplaren i dess eget herbarium har jag ännu ej sett, men torde deraf inhemta närmare kännedom om arten, äfvensom genom de i år i Upsala odlade exemplaren.

Den nämnda formen från Carlstad måste väl föras till *Lepigonum rubrum*, dock såsom en ganska utmärkt *varietas perennans*. Den har blifvit mig tillsänd af Lektor Lindeberg från Bohuslän och Herr Ankarcrona från Blekinge, som äfven i år rikligen insamlat och meddelat mig exemplar af *Lepigonum neglectum*.

Nya Skandinaviska Växter.

Herr Lektor C. J. Lindeberg har benäget meddelat följande beskrifning på den af honom inom Skandinavien först urskilda

Ruppia brachypus Gay.

Antherarum sacculis subglobosis, nucibus ovatis obliquis suberostratis brevissime stipitatis, spathæ pedunculo maturrescente fructu vaginis foliorum breviores.

Syn. *R. brachypus* Gay sec. Grenier Fl. de Fr. tom. 3 p. 324.

Förekommer på Ierbotten i grunda hafsvikar i södra Bohuslän och norra Halland, vanligen tillsammans med *R. rostellata*, t. ex. vid Brevik på Tjörn, vid Förön nära Långedrag (tillsammans med *Zostera nana*) och i Särövikén. Föröfrigt blott funnen vid Toulon.

Är en medelform mellan *R. rostellata* Koch och *R. maritima* Auctt. Recent., till örten liknande den förra, till frukten den sednare. Skiljes lätt från båda genom följande:

Ståndarrummen nära en half gang längre än breda (hos *R. rostellata* är deras längd och bredd nästan lika, hos *R. maritima* är längden dubbelt större än bredden). *Nötterna*, som likna *R. maritimæ* till beklädnad och storlek, äro större med dubbelt tjockare och hardare skal, än hos *R. rostellata*, och sakna vanligen både stift och skaft. *Blomkolfvens skaft* är vid fruktmognaden kortare än bladslidan, — hos de öfriga vid denna tid alltid längre än densamma. *Örten* är något gröfre än hos *R. rost.*, men mycket spädare och mer genomskinlig än hos *R. maritima*. *Bladslidorna*, som likna *R. rostellata*, äro smalare med kortare och mer rundade aurikler, än hos *R. maritima*. Varierar i afseende på stift och fruktskaft såsom samslägtingarna. Det förra, som hos den utbildade frukten vanligen alldeles saknas, är stundom något utdraget, i hvilket fall fruktformen närmar sig *R. rostellata*. *Kolfskaften*, som vid fruktmognaden vanligen äro kortare än halfva bladslidan, förlängas någon gang till dennas längd, och de enskilda fruktskaften, som sällan uppnå nörens längd, bli någon gång 2—4 ganger längre än densamma.

Beträffande de öfriga arternas hittills antagna benämning, synes oss densamma föga riktig. Källan för *R. maritima* L. är hans *Westg. Resa p. 187*, der han för första gangen upptar den såsom svensk och meddelar en utförlig beskrifning, ur hvilken vi vilja återkalla i minnet följande: »Hon kryper med sin stjelk nästan under sanden, uppsätter små blader som en *Subularia*, och bär sina blommor in alis, som ett det minsta *Potamogeton gramineum*. Caulis albus, fili crassitie et figura. Folia angustissima basi membranacea latiuscula. Antheræ subrotundæ. Fructus in pedicello elongato» etc. Hvarje ord i denna beskrifning passar förträffligt till *R. rostellata*, och vissa af de anförda kännetecknen,

t. ex. knapparnas form (hvilken, såvidt vi erfarit, är den säkraste och nästan enda fullt konstanta karakteren) jemte växtstället (en grund och sandig hafsvik) utesluta all tanke på *R. maritima* Auctt. och visa på det bestämdaste, att Linné vid detta tillfälle endast haft den förra, men ej den sednare under ögonen. Detta bekräftas ytterligare af Linnés Herbarium, der, enligt Mag. C. Hartmans Annot., *R. rostellata* Koch förekommer under namnet »*R. maritima*.» Att denna, som är den allmännaste vid vara kuster, länge var den enda Linné bekanta arten, synes äfven af hans sednare skrifter (Fl. Suec. Ed. 2, Spec. plant. Ed. 2), i hvilka han upptar endast denna, utan diagnos, men med hänvisning till ofvannämnda beskrifning. Först efter utgifvandet af dessa specialverk, synes den vida sällsyntare *R. maritima* Auctt. blifvit honom bekant och förekommer i Herbariet under namnet *R. spiralis*, hvilken passande benämning några nyare, såsom Dumortier och Gay äfven antagit. Här af är nu tydligt, att Linné känt och urskiljt båda dessa arter! *R. spiralis* blef emellertid länge okänd för hans närmaste efterföljare, hvilka omsider upptogo den såsom varietet af *R. maritima* L., eller denna såsom varietet af den förra, tilldess Koch slutligen vindicerade åt bada deras förlorade art-rätt. Men, förmodligen obekant med Linnés ofvan citerade beskrifning och med bestämningarna i hans Herbarium, öfverförde Koch namnet »*maritima*» till *R. spiralis* och gaf Linnés *R. maritima* ett nytt, hvilka benämningar sedermera blifvit allmänt antagna, till och med af Svenskarne. — Vi hafva påpekat detta misstag, under hopp, att de, som älska historisk sanning i benämningarna, skola i detta fall återtaga de Linneanska *).

*) Den här uttalade anmärkningen är utan tvifvel fullkomligt befogad och att använda benämningen »*maritima*» för den art, som hos oss vanligen så kallas, kan svårligen gillas af någon, som är bekant med verkliga förhållandet. Dock torde man kunna draga i betänkande att nu förkasta det allmänt antagna namnet *rostellata* och i stället tillägga denna art namnet *maritima*; mycken förvillelse skulle deraf lätt kunna uppkomma. Bäst tyckes det vara att — äfven med erkännande, att *R. rostellata* är Linnés ursprungliga *R. maritima* — benämna våra arter *R. spiralis*, *rostellata* och *brachypus*, och det så mycket heldre, som utan tvifvel alltid författare komma att finnas, hvilka med Wahlenberg förena dessa trenne till en art och hvilka då

Personal-Notiser.

Da i denna tidskrift sedan i N:o 9—10 för 1855 någon uppgift på utom Skandinavien afidne botanister ej blifvit meddelad, vilja vi här anföra de utmärktare, som under åren 1855—57 afidit, hvarvid vi dock få anmärka, att den redan förut nog långa listan på förluster, som vetenskapen lidit, utan tvifvel kommer att förökas, då underrättelse ingatt om de dödsfall, som timat under den sednaste delen af förflutna året.

Under år 1855 hafva afidit: *Lew. W. Dillwyn*, förf. till »British Confervæ» m. m. på Sketty-hall nära Swansea d. 31 Aug. — *M. A. Hofle*, Docent i Heidelberg och förf. till flera skrifter isynnerhet i använd botanik, d. 4 Febr. — *George Johnston*, Med. Dr., i Berwick vid Tweed d. 30 Juli. — Frih. *Wilh. v. Karwinsky von Karwin*, som under ett 5-årigt vistande i Oaxaca insamlade ett stort antal växter, i München den 2 Mars. — *Carl Ant. Meyer*, Akademiker i Petersburg och föreståndare för botaniska trädg. derstädes, känd ej mindre genom sina resor till Altai, Caucasus o. s. v. än genom flera utmärkta arbeten, d. 24 Febr. — *Wilh. L. Petermann*, e. o. Professor i Botanik, utgifvare af en flora öfver Tyskland o. s. v., i Leipzig d. 27 Jan. — *G. F. Preuss*, Apothekare och Mykolog, i Hoyerswerda d. 11 Juli. — Frih. *Fr. C. J. von Strauss*, bay. Statsrad m. m., förf. till atskilliga mykologiska skrifter, i München d. 21 Juni. — *Jul. Thurmann*, förf. till flera växtgeografiska arbeten, i Porrentruy i Bern dl. 25 Juli.

Under år 1856: *Ag. Bassi*, Med. Dr. i Lodi, i medl. af Febr. — *W. Bojer*, sedan 1820 bosatt på Mauritius och förf. till många skrifter öfver denna ös vegetation, i Port Louis d. 4 Juni. — *P. C. Bouché*, utmärkt hortikultör och förf. till en monografi öfver Cannæ m. m., vid Berlin d. 27 Febr. — *J. N. Buek*, Apothekare i Frankfurt a. d. Oder, förf. till flera afhandl. om Tyska växter, d. 31 Jan. — *Aug. N. Desvauux*, utgif. af en »traité general de botanique», om nectaria m. m., vid Angers d. 12 Juli. — *A. Dietrich* och *Chr. Fr. Otto*, utgifvare af Allgem. Gartenzeitung, i Berlin, den förre d. 22 Maj, den sednare d. 7 Sept. — *G. Don*, förf. till »A general history of the Diclamydeous Plants», i

kunna behålla det kollektiva namnet *R. maritima*. — Vi hänvisa våra läsare till Svensk Botanik tab. 650, der dessa former för första gången af Wnbg urskilas och beskrivas; fig. 1, ehuru mindre god och utförlig, är *R. brachypus*, fig. 2 *R. spiralis* och fig. 3 *R. rostellata*. Enligt Wnbg's uppgift derstädes skall den förnämnda utom i Vesterhafvet äfven förekomma vid Gotland; i hans herbarium finnes den från Halmstad.

Utg:s Anm.

London den 25 Mars. — *F. Dozy*, Med. Dr. i Holland, utg. af flera arbeten öfver exotiska mossor, på en resa i Neuwied d. 7 Oct. — *M. F. Dunal*, Bot. Prof. i Montpellier, förf. till monografier öfver *Solanaceæ* och *Annonaceæ* m. m., den 28 Juli. — *Jul. v. Flotow*, Major, en af tidehvarfvets utmärktaste Lichenologer, i Hirschberg vid Riesengebirge d. 20 Aug. — *Ch. Girou de Buzareingues*, förf. till åtskilliga skrifter om växternas utveckling o. s. v., d. 25 Juli. — *A. W. E. Th. Henschel*, Professor i Bresslau, bekant genom sina skrifter mot växternas sexualitet, d. 24 Juli. — *W. Lechler*, känd genom sina vidsträckta resor i Chili, af gula febern mellan Panama och Araquipa d. 5 Aug. — *Geo. Fr. W. Meyer*, Prof. och Hofråd, utgivare af en mängd allmänt kända arbeten, i Göttingen d. 19 Mars. — *J. Fr. Schlmeyer*, Hofapothekare i Cöln och Bryolog, i Sobernheim d. 1 Sept. — *E. G. Steudel*, Med. Dr., hvars arbeten *Nomenclator Botanicus* och *Synopsis plant. glumacearum* äro allmänt kända, i Esslingen d. 12 Maj.

Under år 1857: *Giou. di Brignoli di Brunnhoff*, Prof. i Modena, förf. till åtskilliga skrifter öfver Italienska växter, d. 15 April. — *H. D. F. Ficinus*, Prof. emerit. i Dresden, öfver hvilken trakt han skrivit en flora, d. 16 Febr. — *Joh. Heuffel*, Dr. i Lugos i Banatet, om hvars flora han har stora förtjenster, d. 22 Sept. — *M. H. K. Lichtenstein*, Professor i Berlin, känd inom botaniken hufvudsakligen genom sin resa på Cap, mellan Corsöer och Kiel d. 3 Sept. — *Fr. W. Wallroth*, Hofråd och Med. Dr., förf. till många skrifter, af hvilka må nämnas *Schedulæ criticæ*, *Orobanches generis description*, *Rosæ generis historia*, *Naturgeschichte der Flechten*, *Flora cryptog. German.*, i Nordhausen d. 23 Mars. — *W. C. Tilesius*, Prof. och kejs. ryskt Hofråd, hvilken 1803—5 medföljde Krusenstern på hans resa kring jorden, i Mühlhausen d. 17 Maj.

Efter afl. Direktör *D. Müller* har trädgårdsmästare-sysslan vid Upsala botaniska trädgård blifvit erbjuden den för sin skicklighet äfven inom Sverige kände Gartner *Moe*, men sedan han blifvit konstituerad till samma plats i Christiania, hvilken genom dess förre innehafvares *Siebke's* förleden sommar timade död är ledig, har han afsagt sig det gjorda anbudet.

Strödda Underrättelser.

Herr C. O. Schlyter, hvilken under en del af förra sommaren åtföljde Mag. Scheutz på hans resa i Skåne, har be-

någet meddelat följande tillägg till de anteckningar öfver densamma, som finnas införda i förra årgångens N:o 8 och 9:

Gnaphalium luteo-album L. finnes ännu på torget i Skanör, derifrån jag i September erhöll exemplar af Stud. J. Jönsson; då vi voro i Skanör, var det ännu för tidigt att få den i blomma och utan sådan är den svår att se.

Acer campestre L. finnes ännu på en s. k. Nafverbacke under Lilla Lindholmen och belägen ej långt från hufvudgården. Backen, som i äldre tider varit helt och hållet öfvervuxen med Nafver, är numera uppodlad, men öfver densamma går ett dike med en vall, på hvilken några större träd och en mängd småbuskar af denna sällsynta växt ännu förekomma. Huruvida detta ställe är detsamma som det förut uppgifna är ovisst, men då man jemför egarens till Brännemölla uppgift, att det äldre stället är uppodladt och detta äfven inträffar med detta nyare, så är det ganska troligt, att ställena äro identiska. Förtjensten att hafva återfunnit denna växt, som enligt säkra underrättelser äfven lär finnas i Grönby kratt (= småskog), tillhör Stud. S. Berggren.

Aconitum Napellus har mig veterligen ej blifvit under de sednare åren funnen på det ställe, der vi sökte den, vid Torups mölla. Vid Hasslemölla har jag deremot sjelf tagit ifrågavarande växt, som der ymnigt förekommer.

Angående *Senecio viscosus* L., som för tjugo år sedan endast fanns på »Höganäs vid schaktet N:o 9», kan anmärkas, att den numera förekommer längs hela kusten från Kullen till Barsebäck, som ligger mellan Malmö och Landskrona.

— I England påstår man, att det lyckats direkt förvandla *Avena fatua* till *A. sativa* genom odling af densamma på bördig och tvärtom *A. sativa* i *A. fatua* på mager jord. Man kan väl dock ej annat än betvifla riktigheten af denna observation, då det tvärtom är i Sveriges bördigare trakter, som *A. fatua* frodas, då deremot af densamma på flera af våra magraste, der hafre allmänt odlas, intet spår finnes.

— I förra årgången af denna tidskrift är redogjordt för de försök, som blifvit anställda öfver tillvaron af en s. k. parthenogenesis i växtriket, ett påstående, som väckt ej ringa uppmärksamhet bland botanisterna. Saken är dock ännu långt ifrån att vara afgjord, ty på samma gång, som flera personer framkommit med bevis för denna åsigt, hafva äfven många uppträdt med tvifvel om riktigheten och noggrannheten af de verkställda experimenterna, dervid återopande sina egna försök så väl med sådana växter, hos hvilka parthenogenesis redan skall vara iakttagen, som med andra dioecister, hvilka kunna tjena till frågans belysning. Så har t. ex. Regel visat, att hos *Chamaerops humilis*, hvilken ansetts för en så säker dioecist, att Gleditsch's bekanta experiment med densamma ansågs vara fullt bevisande pollens nödvändighet för groddbara fröns bildande, så väl pistiller finnas hos

han- som ståndare hos hon-plantan, och att således båda könen kunna lemna frön, hvilka en mindre noggrann observatör lätt skulle kunna anse uppkomna genom parthenogenesis. — Men ej nog härmed; äfven hos den bekanta *Coelebogyne*, hos hvilken man ej kunnat upptäcka spor till ståndare eller något annat pollen afsöndrande organ, har man dragit observationen i tvifvelsmål på följande grunder: Alla *Euphorbiaceæ* utan undantag hafva en gemmula anatropa. Genomskär man ett moget frö af en sådan växt på längden, finner man uti en köttaktig, oljehaltig fröhvita ett kraftigt, rakt embryo, hvilket väl utvecklade rotämne är rigtadt uppåt mot rothålet, under det att de stora platta, med öfre sidorna mot hvarandra liggande hjertbladen, hvilka innesluta plumula, äro vända mot chalaza. Genomskär man deremot ett till utveckling kommet frö af *Coelebogyne*, kan man ej upptäcka något fritt växtämne eller spår af rotämne och hjertblad. I dess ställe finner man uti en köttig omgivning, hvilken ej kan vara fröhvita, då i dess celler inga fasta ämnen finnas aflagrade, en elliptisk kropp, som består af flera hopgyttade, bladartade delar och som genom en skifformig fot af fastare konsistens än all den öfriga cellväfven inom fröskalet är fastväxt med chalaza. — På grund här af förklaras de s. k. fröna hos *Coelebogyne* att vara en knoppbildning inuti fröknoppen, likartad med en dylik, som man observerat hos »Keen's Imperial Strawberry», en hybrid af *Fragaria virginiana* och *chilensis*.

— I orangeriet vid Versailles finnes ett Orange-träd, »den gamle Bourbon» kalladt, hvilket är fulla 446 år gammalt. Det är så stort, att man måste med tåg uppehålla dess grenar. Oaktadt sin höga ålder är det friskt och frambringar oupphörligt blommor och frukter i rikt mått. Det blef 1411 uppdraget af frö vid Navarra och kom 89 år derefter såsom skänk till Frankrike. Det var det första orange-träd i Frankrike och på dess väg från Pyreneerna till Chantilly strömmade folket från långt håll tillsammans för att beskåda detsamma.

Å **BOTANISKA NOTISER** för innevarande år, utgörande minst 12 tryckta ark jemte, om så nödigt är, tillhörande plancher, kan prænumeration erläggas hos Utgifvaren med 3 Rdr Rmt; genom bokhandeln kunna de för samma pris erhållas, men Utgifvaren önskar dock helst, att prænumeranterna ville vända sig direkte till honom. Skulle något Nr af förra årgången ej kommit någon prænumerant tillhanda, anhålles, att anmälan derom med det snaraste göres, då det ofördrojligen skall sändas. — Utgifvaren begagnar tillfället att hos fäderneslandets botanister anhålla, att de genom insända uppsatser och meddelanden ville bidra att göra tidskriftens innehåll så värderikt som möjligt.
